

kunst@klassekampen.no

KUNST

&kritikk

KUNST PÅ ONSDAG:

Klassekampen anmelder aktuelle utstillinger hver onsdag gjennom hele året. Våre anmeldere kan kontaktes på kunst@klassekampen.no

Hver måned byr vi i tillegg på essays, intervjuer og nyheter fra Kunst-Norge.

Tips til våre kunstsider kan rettes til Astrid Hygen Meyer: astridm@klassekampen.no

Øivind Storm Bjerke
Professor i kunsthistorie og
kunstkritiker

Tommy Olsson
Kunstner og kunstkritiker

Line Ulekleiv
Kunsthistoriker og
kunstkritiker

FESTSPILLUTSTILLER 2015:
Kunstner Ane Hjort Guttu.

Klar for Bergen

HVA GJØR DU NÅ?

Ane Hjort Guttu

Ane Hjort Guttu er valgt til festspillutstiller under Festspillene i Bergen 2015. Det er både spennende og skummelt, ifølge kunstneren.

Av Dag Eivind Undheim Larsen

- Hva gjør du nå?

- Jeg er i Bergen og snakker med folkene i Bergen Kunsthall, i tillegg gjør jeg også research til en film jeg skal lage.

- Denne uka ble det også kjent at du er valgt til festspillutstiller under festspillene i Bergen i 2015. Hvordan føles det?

- Det er kjempegøy, spennende og skummelt.

- Hva er det som er skummelt?

- Festspillutstillingen er en veldig viktig utstilling i Norge, kanskje den viktigste, og man vil selvfølgelig gjøre sitt aller beste. Og det er alltid skummelt. Men så er det også alltid skummelt å være kunstner.

- Kan du si noe om hva publikum kan vente seg under festspillene neste år?

- Det er ikke så mye som er klart ennå, men jeg vet at jeg skal lage en lengre film. Og at den skal spilles inn her i Bergen. Det blir et av flere verk som skal stilles ut under Festspillene 2015.

dageivind@klassekampen.no

Kunstner Claudia Reinhardt er aktuell med en fotout

Kjærlighet st

Det sies at det mest ensomme i livet er å dø. Claudia Reinhardts nye utstilling i Berlin viser oss at det mest ensomme kan deles.

KUNST

Av Liv Kristin Holmberg, Berlin

Jeg husker det svært godt. Jeg leste om ekteparet Gorz i avisen for en del år siden. De hadde tatt livet av seg sammen. I kjærlighet. På døren var det festet en lapp hvor det sto «Tilkall politiet. Ikke gå ovenpå». På soverommet ble de funnet i sengen, holdende rundt hverandre. For alltid. Og rundt dem lå brev til venner og bekjente. Det bildet av de to som elsker hverandre inn i døden har siden levd i mitt sinn. Et bilde på håp.

Og nå, sist helg i Berlin, står jeg nettopp ovenfor dette bildet. Den tyske kunstneren og fotografen Claudia Reinhardt har i flere år studert og gransket historiene rundt par som har tatt sitt liv sammen. Disse skjebnesvangre øyeblikk har hun iscenesatt visuelt, med amatørskuespillere som modeller. Hun har gitt oss bilder av disse øyeblikkene som nesten ingen har hatt tilgang til. Det er øyeblikk som har blitt gjemt, glemt, tiet om. Gjennom Reinhardts fotografier har skjebnene blitt gitt en plass i vår felles historie.

Det innerste rommet

Claudia Reinhardt (f. 1964) vokste opp i en arbeiderfamilie i Sør-Tyskland og har sin utdannelse fra blant annet Kunstakademiet i Hamburg. Hun har en lang karriere som fotograf og har hatt utstillinger ved store kunstinstitusjoner og gallerier i Europa og USA. Reinhardt er også knyttet til

SORG: Jødiske Stefan Zweig og Lotte Zweig i Sør-Amerika i 1940.

det norske kunstnermiljøet, siden hun i tolv år, fra 2000 til 2012, var professor i fotografi ved Kunstakademiet i Bergen. For tida bor og arbeider hun i Berlin og i Oslo.

Jeg møter Reinhardt på kjøkkenet hennes i Neukölln, til en samtale om hennes siste utstilling i Berlin, «Dødspår», «Liebespaare». Fotografene er stilt ut i Haus Dietrich, i en privat leilighet i Kreuzberg i Berlin. De vises i små format, lik familiebilder som henger på veggene i stuene våre. Dette skaper en intimitet – å være i en fremmed leilighet hvor man får studere disse menneskenes innerste rom, deres tette bånd, deres felles død.

- Er det nødvendig og konstruktivt å vise fram disse selvmordene?

- Dette kunstprosjektet er ingen glorifisering av selvmordet. Det handler snarere om å se nærmere på årsakene som ligger bak og forstå deres skjebner, istedenfor å tyste disse historiene ned.

I følge WHO skjer det årlig rundt 1 million selvmord i verden. Det er flere som dør som følge av selvmord enn som følge av trafikkkulykker eller krig. Presseetisk er det svært strenge regler for å omtale selvmord i media.

- Jeg mener medias oversensitivitet for temaet nærmer seg sensur, sier Reinhardt. Dette er et samfunnsproblem som mediene og kunsten ikke kan fortie.

Den hverdagslige døden

Reinhardts fotografier uttrykker en fredeliggjøring og en menneskeliggjøring av døden. Døden gjøres nær, human, hverdagslig. Volden og det brutale er dempet. Parene ligger på gulvet i sine stuer, noen i pyjamasbukse, noen festkledd, noen i sine senger, omslynget i kjærlighet – der de forenes i døden slik de var forenet i livet.

Beveggrunnene for at disse parene velger døden framfor livet, er svært ulike. Heinrich von Kleist tar sitt liv ved bredden av Wannsee i fortvilelse og fattigdom sammen med hans kreftsyke elskerinne Henriette Vogel. Det eldre ekteparet Cazés' selvmord er en politisk protestaksjon mot loven mot aktiv dødshjelp i Frankrike. Ekteparet Stahls selvmord skyldes fattigdom, stor gjeld og arbeidsløshet («Lieber tot als arm»). Den tyske dikteren Jochen Klepper tar sovetabletter sammen med sin jødiske kone og deres trettenårige datter i 1942 i Berlin. Det samme valget tok skuespillerparet Gottschalk og Wolff, da også hans kone var jøde og forfulgt. De tok gift sammen med sin ni år gamle sønn Michael i sin leilighet i Grünwald utenfor Berlin i 1941. Ekteparet Gorz tar livet sitt etter 58 års ekteskap da kona har uhelbredelig kreft. Gorz skriver i sin bok om hans kone at «vi vil helst slippe å overleve hverandres død.» Ved hjelp av foreningen for ak-

FORFULGT: Skuespillerparet Joachim Gottschalk og Lotte Wolff i 1941. Her er Claudia Reinhardts gjenskaping

ativ dødshjelp, «Exit», tok Arthur Koester og hans kone Cynthia Jefferies selvmord sammen i 1983. Koester var 78 år gammel og led av Parkinson og leukemi. Til tross for at Stefan Zweig klarte å flykte fra Europa til Sør-Amerika i 1940, valgte Zweig og hans kone Lotte å ta livene sine, grunnet uutholdelig sorg og fortvilelse over hva som skjedde i Europa.

Selvmord og frihet

Selvmordernes historie har vært preget av fordømmelse og tilknyttet syndsbegrepet. På norsk peker selve begrepet på kriminalisering. På tysk kalles selvmord for Freitod. I det tyske begrepet fins det dermed en helt annen tolkning av akten: Det å ta sitt liv er knyttet til frihet.